

Standardy závěrečných prací

Standardy vychází z [Pokynu děkana č. 1/2015](#), k realizaci závěrečných prací, v platném znění. Student je povinen se s oběma dokumenty seznámit.

Bakalářské studijní programy

Speciální pedagogika	https://www.muni.cz/bakalarske-a-magisterske-obory/23799-specialni-pedagogika
Logopedie	https://www.muni.cz/bakalarske-a-magisterske-obory/23387-logopedie
Speciální pedagogika se zaměřením na vzdělávání	https://www.muni.cz/bakalarske-a-magisterske-obory/23817-specialni-pedagogika-se-zamerenim-na-vzdelavani

Závěrečná bakalářská práce a její cíl

Součástí ukončení bakalářského studia je zpracování a obhájení bakalářské práce v rozsahu minimálně 45 normostran (1 normostrana = 1800 znaků včetně mezer, celkem 81 000 znaků včetně mezer). Závěrečnou prací bakalářskou má student/ka prokázat schopnost aplikovat poznatky a dovednosti získané v průběhu studia při řešení konkrétního odborného problému. To předpokládá schopnost orientace v aktuální odborné literatuře a vymezení výzkumného problému, popsání teoretických východisek a základního rámce zvoleného tématu, formulaci výzkumné otázky či otázek i hypotéz, vytvoření adekvátního výzkumného designu, výběr a aplikaci relevantních metod sběru dat, jejich popis a analýzu, a konečně v neposlední řadě začlenění jednotlivých zjištění do širšího kontextu poznání v dané oblasti.

Výběr tématu bakalářské práce

Téma závěrečné práce musí vycházet ze studijního programu. Studující jasně definuje předmět zkoumání, čímž téma dostatečně zúží. Téma bakalářské práce by mělo být aktuální, speciálněpedagogické s ambicí přinášet dílčí poznatky oboru. Název práce musí být výstižný, srozumitelný a odpovídající obsahu práce. Studující prokazuje kompetence z rozsáhlé problematiky oboru vybrat dílčí, zvládnutelný a zajímavý aspekt a adekvátně formulovat předmět zkoumání. Při výběru tématu je třeba reflektovat doporučené modely bakalářské práce.

Model A: Případová studie: je empirická intenzivní, hloubková studie jednoho nebo více případů, která odpovídá na předem formulovanou výzkumnou otázku s cílem kontextuálně porozumět složitému fenoménu či problému.

Model B: Metodická studie: jejím cílem je vytvořit studijní materiály či podpůrné materiály, nebo ověřovat již vytvořenou metodiku/didaktiku v praxi. V úvodu jsou vytyčeny cíle, které mají být pomocí materiálů či metodiky dosaženy, následují konkrétní cesty ověřování (škálování, dotazník, pozorování) a sepsání závěrů tohoto ověřování.

Model C: Přehledová studie: je systematickým přehledem publikovaných empirických výzkumů či teorií. Analýza má podobu narativní nebo systematické review, metaanalýzy či jiného přístupu syntetizujícího výsledky více studií zaměřených na určitou otázku (hypotézu).

Po dohodě s vedoucím práce může studující zvolit i jiný typ práce, a to například výzkum kvantitativního typu.

Doporučené modely uchopení bakalářské práce		
Model A: Případová studie	Model B: Metodická studie	Model C: Přehledová studie
Struktura: <ul style="list-style-type: none"> teoretická východiska případová studie interpretace případové studie skrze teorii 	Struktura: <ul style="list-style-type: none"> teoretická východiska tvorba a popis speciálněpedagogických strategií podpory interpretace využití speciálněpedagogických strategií podpory skrze teorii či její aplikace v praxi 	Struktura: <ul style="list-style-type: none"> úvod – teoretická východiska empirická část – metodologie – výběr souboru studií výsledky studie závěry diskuze doporučení pro speciálněpedagogickou praxi

Obsah a cíle teoretické části práce

Teoretická část musí být dostatečně úzce zaměřena, aby studující na omezeném prostoru představil relevantní klíčové koncepty a poznatky, aktuální teorie a realizované výzkumy ve vztahu k předmětu jeho vlastního zkoumání. Na tyto navazuje formulací výzkumných otázek a realizací výzkumné sondy. Teoretická část práce není pouhou kompilací informací ze základních studijních materiálů oboru či učebnicovým výkladem, ale poučeným představením a shrnutím toho, co je o tématu práce aktuálně známo a jaké poznatky vyplývají z předchozího bádání jiných autorů. Zpracováním teoretické části studující prokazuje dovednost kritické práce se zdroji a orientaci ve zvolené problematice.

Obsah a cíle empirické/praktické části práce

Empirická část práce vychází z výzkumného problému, otázky (či otázek) a cílů, které autor formuluje, a které jsou vodítkem pro realizaci výzkumné sondy nebo teoretické práce. Výzkum může být kvalitativní nebo kvantitativní, preferována je sekundární analýza již existujících dat, případně kvalitativní přístupy s menším počtem jednotek, zejména případová studie či Single-subject design (N=1). Pokud je cílem práce vytvářet studijní materiály či podpůrné materiály, nebo ověřovat metodiku v praxi, studující si v úvodu empirické části vytkne cíle, kterých chce pomocí materiálů či metodiky dosáhnout, a zvolí si cesty k jejich ověření (škálování, dotazník, pozorování).

Etické aspekty závěrečné práce

Etické aspekty se v závěrečných pracích objevují ve dvou základních rovinách – v etice výzkumu a v etice využívání literárních zdrojů.

Výzkumník musí dbát na to, aby účastníci výzkumu nemohli být v žádné fázi šetření nijak poškozeni nebo stigmatizováni, ať na úrovni individuální nebo sociální. Výzkumník respektuje zájmy účastníků výzkumu a informuje je o dostupnosti výsledků šetření všem skupinám, které se na jeho realizaci podílely. Výzkumník získá dobrovolný a informovaný souhlas od všech účastníků výzkumu, včetně zákonných zástupců dětí. Studující musí jednat v souladu s nařízením GDPR¹. Podklady k informovanému souhlasu podá vedoucí práce.

Studující zřetelně odlišuje primární a sekundární citace a všechny zdroje cituje dle jednotně zvolené citační normy (ISO 690: 2011 nebo APA), tímto postupem eliminuje rizika plagiátorství.

Jazykové a formální náležitosti práce

Bakalářská práce může být zpracovaná v jazyce českém, po domluvě s vedoucím práce též ve slovenském, anglickém nebo německém jazyce. Práce je členěna do kapitol, které na sebe logicky navazují. Autor dodržuje stylistická a gramatická pravidla jazyka, ve kterém je práce zpracována.

Praktická část bakalářské práce může být psána v pasivu (trpném rodě) i indikativu přezenta aktiva (1. osobě jednotného čísla).

Podmínkou pro přijetí bakalářské práce je využití **minimálně 30 zdrojů**, z nichž je nejméně **5 zahraničních**. Hlavními zdroji jsou aktuální vědecké články a monografie. Seznam použité literatury obsahuje všechny zdroje uvedené v práci, neobsahuje však zdroje, které v textu práce nejsou citovány, a studující se s nimi v rámci

¹ General Data Protection Regulation, Obecné nařízení Evropského parlamentu Rady Evropy stanovující nová pravidla pro zpracování osobních údajů, platné od 25. 06. 2018. Nahrazuje zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.

zpracování práce pouze seznámil. Využívá-li studující své předchozí texty (např. seminární práce), je povinen citovat i tyto práce, opět dle zvolené citační normy.

Ilustrační obrázky vkládá studující do přílohy práce.

Ke zpracování textu doporučujeme použít oficiální šablonu závěrečné práce.

Studující vkládá práci do archivu závěrečné práce v Informačním systému MU pouze ve formátu Microsoft Word.

Navazující magisterské studijní programy

Speciální pedagogika	https://www.muni.cz/uchazeci/navazujici-magisterske-studium/vyberte-si-obor/23796-specialni-pedagogika
Logopedie	https://www.muni.cz/uchazeci/navazujici-magisterske-studium/vyberte-si-obor/24864-logopedie
Speciální pedagogika pro učitele základních a středních škol	https://www.muni.cz/uchazeci/navazujici-magisterske-studium/vyberte-si-obor/23821-specialni-pedagogika-pro-ucitele-zakladnich-a-strednich-skol

Závěrečná diplomová práce a její cíl

Součástí ukončení navazujícího magisterského studia je zpracování a obhájení diplomové práce v rozsahu minimálně 65 +/- 10 % normostran (1 normostrana = 1800 znaků včetně mezer, celkem +/- 117 000 znaků včetně mezer). Cílem je ověřit získané znalosti prostřednictvím zpracování výzkumného projektu s uvedením teoretických východisek, preferovány jsou empirické práce, které přinášejí konkrétní zjištění získaná specifickými výzkumnými metodami. Diplomovou práci má studující prokázat schopnost aplikovat poznatky a dovednosti získané v průběhu studia při řešení konkrétního odborného problému. To předpokládá schopnost orientace v aktuální odborné literatuře a vymezení výzkumného problému, popsání teoretických východisek a základního rámce zvoleného tématu, formulaci výzkumné otázky či otázek i hypotéz, vytvoření adekvátního výzkumného designu, výběr a aplikaci relevantních metod sběru dat, jejich popis a analýzu, a konečně v neposlední řadě začlenění jednotlivých zjištění do širšího kontextu poznání v dané oblasti.

Výběr tématu magisterské diplomové práce

Téma diplomové práce musí vycházet ze studijního programu. Studující jasně definuje předmět zkoumání, čímž téma dostatečně zúží. Téma magisterské práce musí být inovativní, s ambicí přinášet nové poznatky v oboru. Nevhodná jsou témata, která již byla opakovaně zpracována a magisterská práce by nepřinesla nové poznatky, a také témata, která se nedotýkají problematiky studovaného programu. Název práce musí být výstižný, srozumitelný a odpovídající obsahu práce. Studující prokazuje dovednost vybrat z rozsáhlé speciálněpedagogické problematiky dílčí, zvládnutelný a zajímavý aspekt nebo jev a správně formulovat

předmět jeho zkoumání. Pro realizaci závěrečné práce doporučujeme níže uvedené typy studií, student však může po dohodě s vedoucím zvolit i jiný typ práce.

Model A: Empirická studie je založená na kvantitativním či kvalitativním výzkumném přístupu, případně na kombinaci obou přístupů. Vzhledem k zahlcení výzkumného terénu je preferována sekundární analýza již existujících dat, případně kvalitativní přístupy.

Model B: Cílem metodické studie je vytvořit studijní materiály či podpůrné materiály, nebo ověřovat metodiku v praxi. V úvodu jsou vytknuty cíle, kterých chce pomocí materiálů či metodiky mají být dosaženy, následují konkrétní cesty ověřování (škálování, dotazník, pozorování) a sepsání závěrů tohoto ověřování.

Model C: Případová studie je empirická intenzivní, hloubková studie jednoho nebo více případů, která odpovídá na předem formulovanou výzkumnou otázku s cílem kontextuálně porozumět složitému fenoménu či problému.

Model D: Přehledová studie je systematickým přehledem publikovaných empirických výzkumů určité otázky či hypotézy. Analýza má podobu narativní nebo systematické review, metaanalýzy či jiného přístupu syntetizujícího výsledky více studií.

Doporučené modely uchopení diplomové práce			
Model A: Empirická studie	Model B: Metodická studie	Model C: Případová studie	Model D: Přehledová studie
<p>Struktura:</p> <ul style="list-style-type: none"> teoretická část – přehled a komparace (kontext - aktuální stav poznání – vč. zahraniční literatury a výzkumů) výzkumná část popis designu, výzkumný soubor, procedura, analýza dat, závěry diskuze doporučení pro speciálněpedagogickou praxi 	<p>Struktura:</p> <ul style="list-style-type: none"> teoretická východiska empirická část - tvorba a popis speciálněpedagogických strategií podpory interpretace využití speciálněpedagogických strategií podpory skrze teorii či její aplikace v praxi diskuze doporučení pro speciálněpedagogickou praxi 	<p>Struktura:</p> <ul style="list-style-type: none"> teoretická východiska - přehled a komparace (kontext - aktuální stav poznání – vč. zahraniční literatury a výzkumů) empirická část - případová studie a interpretace případové studie skrze teorii diskuze doporučení pro speciálněpedagogickou praxi 	<p>Struktura:</p> <ul style="list-style-type: none"> úvod – teoretická východiska empirická část – metodologie – výběr souboru studií výsledky studie závěry diskuze doporučení pro speciálněpedagogickou praxi

Obsah a cíle teoretické části práce

Diplomová práce musí obsahovat teoretickou část, která tvoří východisko pro část empirickou. V teoretické části studující představí klíčové koncepty a poznatky, na které navazuje formulací výzkumných otázek a realizací výzkumného šetření. Teoretická část je představením a shrnutím toho, co je o tématu práce aktuálně známo a jaké poznatky vyplývají z předchozího bádání jiných autorů. Zpracováním teoretické části studující prokazuje dovednost kritické práce se zdroji, jejich komparace a orientaci ve zvolené problematice. V teoretické části studující vytváří odborný rámec výzkumného zájmu v empirické části práce.

Obsah a cíle empirické/praktické části práce

Empirická část práce vychází z výzkumné otázky (či otázek), které studující formuluje, a které jsou vodítkem pro realizaci výzkumu/teoretické práce. V rámci empirické části práce studující zpracovává výzkumné šetření. Výzkum může být kvalitativní nebo kvantitativní, preferována je sekundární analýza již existujících dat, případně kvalitativní přístupy. Pokud je cílem práce vytvářet studijní materiály či podpůrné materiály, nebo ověřovat metodiku, studující si v úvodu empirické části vytkne cíle, kterých chce pomocí materiálů či metodiky dosáhnout a zvolí si cesty k ověřování jejich efektivity (např. škálování, dotazník, pozorování). Výsledkem práce bude zjištění účinku daného materiálu či metodiky (evidence-based research).

Metodologické náležitosti práce

Nedílnou součástí empirické části je kapitola, v níž budou popsány zvolené metodologické přístupy (a to s oporou metodologické literatury, viz níže), zdůvodněna jejich volba, popsán průběh realizace výzkumu a způsob ošetření etické stránky výzkumu. V případě volby kvantitativní výzkumné strategie studující stanovuje výzkumný problém, cíle výzkumu, formuluje hypotézy, operacionalizuje proměnné, popíše způsob výběru vzorku a způsob sběru dat a jejich analýzy. V případě volby kvalitativní výzkumné strategie studující definuje výzkumný problém, cíle výzkumu a navazující výzkumné otázky, popíše zvolený design výzkumu (zakotvená teorie, případová studie, single-subject design (N=1), etnografie, biografický design atd.), způsob výběru vzorku, sběru dat a jejich analýzy. V obou případech také charakterizuje výzkumný vzorek/účastníky výzkumu, případně podrobně popíše studované prostředí. Nedílnou součástí práce je také kapitola reflektující limity výzkumu, ve které se studující zamýšlí nad možnými omezeními výzkumu (např. vliv zkoumání na samotnou situaci/fenomén), nad zobecněním výsledků a nad rolí výzkumníka (např. reflexe dvojí role: role výzkumníka versus role pracovníka, jehož se téma výzkumu týká).

Práce může mít formu ryze teoretickou, v tom případě se jedná o text, který shrnuje dosavadní poznání v oboru a zpracovává jej novým způsobem. I v tomto případě studující představí zvolenou metodologii (komparativní výzkum, přehledová studie atd.) a odkáže na metodologické zdroje.

Etické aspekty závěrečné práce

Etické aspekty se v závěrečných pracích objevují ve dvou základních rovinách – v etice výzkumu a v etice využívání literárních zdrojů.

Výzkumník musí dbát na to, aby účastníci výzkumu nemohli být v žádné fázi šetření nijak poškozeni nebo stigmatizováni, ať na úrovni individuální nebo sociální. Výzkumník respektuje zájmy účastníků výzkumu a informuje je o dostupnosti výsledků šetření všem skupinám, které se na jeho realizaci podílely. Výzkumník získá dobrovolný a informovaný souhlas od všech účastníků výzkumu, včetně zákonných zástupců dětí. Studující musí jednat v souladu s nařízením GDPR².

Studující zřetelně odlišuje primární a sekundární citace a všechny zdroje cituje dle jednotně zvolené citační normy (ISO 690: 2011 nebo APA), tímto postupem eliminuje rizika plagiátorství.

Jazykové a formální náležitosti práce

Diplomová práce může být zpracovaná v jazyce českém, po domluvě s vedoucím práce též ve slovenském, anglickém nebo německém jazyce. Práce je členěna do kapitol, které na sebe logicky navazují. Autor dodržuje stylistická a gramatická pravidla jazyka, ve kterém je práce zpracována.

Podmínkou pro přijetí diplomové práce je využití **minimálně 40 zdrojů**, z nichž je nejméně **10 zahraničních**. Hlavními zdroji jsou aktuální vědecké články a monografie. Seznam použité literatury obsahuje všechny zdroje uvedené v práci, neobsahuje však zdroje, které v textu práce nejsou citovány, a studující se s nimi v rámci zpracování práce pouze seznámil. Využívá-li studující své předchozí texty (např. bakalářskou práci či seminární práce), je povinen citovat i tyto práce, opět dle zvolené citační normy.

Ilustrační obrázky vkládá studující do přílohy práce.

Ke zpracování textu doporučujeme použít oficiální šablonu závěrečné práce.

Studující vkládá práci do archivu závěrečné práce v Informačním systému MU pouze ve formátu Microsoft Word.

² General Data Protection Regulation, Obecné nařízení Evropského parlamentu Rady Evropy stanovující nová pravidla pro zpracování osobních údajů, platné od 25. 06. 2018. Nahrazuje zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.

Programy celoživotního vzdělávání (CŽV)

Speciální pedagogika pro učitele základních a středních škol pro přímou pedagogickou činnost ve školách a třídách zřízených pro žáky se SVP

Součástí studia je zpracování a obhájení **závěrečné práce** v rozsahu cca 60 normostran (1 normostrana = 1800 znaků včetně mezer, celkem 108 000 znaků včetně mezer).

Cílem je ověřit získané znalosti prostřednictvím zpracování výzkumného projektu s uvedením teoretických východisek dílčího oboru (somatopedie, psychopedie, oftalmopedie, surdopedie, logopedie, etopedie). V souladu se Studijním a zkušebním řádem MU jsou v oblasti speciální pedagogiky preferovány empirické práce, které přinášejí konkrétní zjištění získaná specifickými výzkumnými metodami, přičemž prezentovaná zjištění vždy vyplývají z realizovaného empirického šetření. Závěrečná práce může mít i podobu teoretickou. Autor v práci analyticky zpracovává různé teoretické přístupy k problémům z předmětné oblasti speciální pedagogiky.

Speciální pedagogika – specializace etopedie

Součástí studia je zpracování a obhájení **závěrečné práce** v rozsahu cca 30 normostran (1 normostrana = 1800 znaků včetně mezer, celkem 54 000 znaků včetně mezer).

Cílem závěrečné práce ověřit získané znalosti formou zpracování výzkumné sondy s uvedením teoretických východisek etopedie. V souladu se Studijním a zkušebním řádem MU jsou preferovány v oblasti speciální pedagogiky empirické práce, které přinášejí konkrétní zjištění získaná specifickými výzkumnými metodami, přičemž prezentovaná zjištění vždy vyplývají z realizovaného empirického šetření. Závěrečná práce může mít i podobu teoretickou. Autor v práci analyticky zpracovává různé teoretické přístupy k problémům z předmětné oblasti speciální pedagogiky.

Speciální pedagogika – specializace oftalmopedie

Součástí studia je zpracování a obhájení **závěrečné práce** v rozsahu cca 30 normostran (1 normostrana = 1800 znaků včetně mezer, celkem 54 000 znaků včetně mezer).

Cílem závěrečné práce ověřit získané znalosti formou zpracování výzkumné sondy s uvedením teoretických východisek oftalmopedie. V souladu se Studijním a zkušebním řádem MU jsou preferovány v oblasti

speciální pedagogiky empirické práce, které přinášejí konkrétní zjištění získaná specifickými výzkumnými metodami, přičemž prezentovaná zjištění vždy vyplývají z realizovaného empirického šetření. Závěrečná práce může mít i podobu teoretickou. Autor v práci analyticky zpracovává různé teoretické přístupy k problémům z předmětné oblasti speciální pedagogiky.

Speciální pedagogika – specializace psychopedie

Součástí studia je zpracování a obhájení **závěrečné práce** v rozsahu cca 30 normostran (1 normostrana = 1800 znaků včetně mezer, celkem 54 000 znaků včetně mezer).

Cílem závěrečné práce ověřit získané znalosti formou zpracování výzkumné sondy s uvedením teoretických východisek psychopedie. V souladu se Studijním a zkušebním řádem MU jsou preferovány v oblasti speciální pedagogiky empirické práce, které přinášejí konkrétní zjištění získaná specifickými výzkumnými metodami, přičemž prezentovaná zjištění vždy vyplývají z realizovaného empirického šetření. Závěrečná práce může mít i podobu teoretickou. Autor v práci analyticky zpracovává různé teoretické přístupy k problémům z předmětné oblasti speciální pedagogiky.

Speciální pedagogika – specializace somatopedie

Součástí studia je zpracování a obhájení **závěrečné práce** v rozsahu cca 30 normostran (1 normostrana = 1800 znaků včetně mezer, celkem 54 000 znaků včetně mezer).

Cílem závěrečné práce ověřit získané znalosti formou zpracování výzkumné sondy s uvedením teoretických východisek somatopedie. V souladu se Studijním a zkušebním řádem MU jsou preferovány v oblasti speciální pedagogiky empirické práce, které přinášejí konkrétní zjištění získaná specifickými výzkumnými metodami, přičemž prezentovaná zjištění vždy vyplývají z realizovaného empirického šetření. Závěrečná práce může mít i podobu teoretickou. Autor v práci analyticky zpracovává různé teoretické přístupy k problémům z předmětné oblasti speciální pedagogiky.

Speciální pedagogika – specializace specifické poruchy učení

Součástí studia je zpracování a obhájení **závěrečné práce** v rozsahu cca 30 normostran (1 normostrana = 1800 znaků včetně mezer, celkem 54 000 znaků včetně mezer).

Cílem závěrečné práce ověřit získané znalosti formou zpracování výzkumné sondy s uvedením teoretických východisek specifických poruch učení. V souladu se Studijním a zkušebním řádem MU jsou preferovány

v oblasti speciální pedagogiky empirické práce, které přinášejí konkrétní zjištění získaná specifickými výzkumnými metodami, přičemž prezentovaná zjištění vždy vyplývají z realizovaného empirického šetření. Závěrečná práce může mít i podobu teoretickou. Autor v práci analyticky zpracovává různé teoretické přístupy k problémům z předmětné oblasti speciální pedagogiky.

Speciální pedagogika – specializace souběžné postižení více vadami

Součástí studia je zpracování a obhájení **závěrečné práce** v rozsahu cca 30 normostran (1 normostrana = 1800 znaků včetně mezer, celkem 54 000 znaků včetně mezer).

Cílem závěrečné práce ověřit získané znalosti formou zpracování výzkumné sondy s uvedením teoretických východisek pro souběžné postižení více vadami. V souladu se Studijním a zkušebním řádem MU jsou preferovány v oblasti speciální pedagogiky empirické práce, které přinášejí konkrétní zjištění získaná specifickými výzkumnými metodami, přičemž prezentovaná zjištění vždy vyplývají z realizovaného empirického šetření. Závěrečná práce může mít i podobu teoretickou. Autor v práci analyticky zpracovává různé teoretické přístupy k problémům z předmětné oblasti speciální pedagogiky.

V Brně dne 21. 1. 2020

doc. PhDr. Věra Vojtová, Ph.D.

Příloha 1: Struktura úvodních stran závěrečné práce

Úvodní strany

Úvodní strany závěrečné práce zahrnují následující:

1. **Titulní strana:** je na prvním listu práce (vzor viz šablona závěrečné práce), nečísluje se.
2. **Čestné prohlášení** (ve znění čl. 2, odst. 5 [Pokynu děkana č. 1/2015](#), k realizaci závěrečných prací, v platném znění) je na druhém listu práce, text je uveden v pravé dolní části listu a je vlastnoručně podepsán, nečísluje se.
3. **Poděkování:** je-li uvedeno, je na třetím listu práce, text je uveden v pravé dolní části listu, nečísluje se.
4. **Obsah:** zahrnuje seznam kapitol a podkapitol, vždy se stránkováním, nečísluje se